

Český hladomor 1771 - 1772

Krutá zima v Čechách, všude neouroda, hlad, draho, ... Pšenice korec za 16 zl., žita za 15 zl., ječmen za 14 zl., oves 12 zl. korec platil. Mor byl. Takto charakterizoval léta 1771 a 1772 Josef Dlask.

...V roce 1715 zmizel mor z českých zemí úplně, jeho poslední úder zahájil dlouhá desetiletí, v nichž se neúrodné roky střídaly s válečným běsněním, doprovázeným většími či menšími epidemiemi nakažlivých nemocí i běžných chorob, které se pro zesláblé obyvatelstvo stávaly smrtelnými.

Bezprostřední příčinou hladomoru v letech 1771-1772 byla série neúrod, k nimž se někde přidružil ještě dobytčí mor...

...V prvních měsících roku 1771 vyhnaly tenčící se zásoby ceny obilí do závratné výše. Nenadálé mrazy, které uhodily po slibném začátku jara, zničily právě zaseté jařiny a s počátkem mokrého, chladného léta zejména chudší obyvatelé země propadali zoufalství. Kolem špýcharů a mlýnů se kvůli obavám z rabování začínaly objevovat vojenské hlídky, ze střech mizely slaměné došky, které posloužily jako potrava pro hladovějící dobytek.

Lidé se pokoušeli zasytit otrubami, nezralým obilím i volně rostoucími rostlinami. Nevhodná a nedostatečná strava však vyvolávala zdravotní obtíže, jež dosavadní vyčerpání ještě stupňovaly. Umírání začínalo nabírat síly epidemie. Hrůzu vzbuzovalo zejména šířící se horečnaté onemocnění, patrně nějaký druh tyfu. Bylo však zřejmé, že na vině není jen jediná choroba, ale řada méně nebezpečných nemocí, a především hlad. Situace se začala pomalu lepší až po žních 1772...

...Celkové počty zemřelých za tyto roky překročily půl milionu osob, řada z nich by však zemřela bez ohledu na hladomor. Nedokonalá diagnostika chorob, respektive jejich nepřesné zaznamenávání do matrik znemožňuje určit podíl přímých obětí hladu či epidemického onemocnění, které jej provázelo...

... Podhůří, závislá na protoindustriální výrobě a dovozu potravin, na tom byla hůř než nížiny. Těžký průběh měl hladomor i v zemědělsky orientovaných, avšak poměrně neúrodných jižních Čechách. Nejvíce postižené byly střední a východní Čechy, přestože za normálních poměrů zdejší půda poskytovala dostatek obživy. Důvodem byl patrně příliv chudých lidí, doložený matrikami zemřelých i dobovými zprávami, kteří sem přicházeli z jiných oblastí ve snaze získat alespoň nějaké potraviny. Na cestě je však často čekala smrt vyčerpáním a nadto se ještě stávali přenašeči nákazy...

...Důsledky hladomoru byly o to horší, že na něj umírali dospělí muži a ženy v produktivním věku. Zatímco většina epidemií způsobovala pouze mortalitní krize, postihující "jen" malé děti a starší

Hladomor v letech 1771–1772. Lucie Steinbachová. In: *Demografie. Revue pro výzkum populačního vývoje*. Praha : Český statistický úřad 44, č. 3, (2002,) s. 188–196.

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346.

Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

osoby, tentokrát smrt kosila i střední generace. Proto po odeznění nejhoršího nenásledoval obvyklý rychlý **populační růst**. Došlo k **demografické** krizi. Skutečné ztráty na obyvatelstvu tak byly mnohem vyšší, než činil pouhý počet zemřelých, a především dlouhodobější než u běžných epidemií. Obavy z budoucnosti vedly k odkládání svateb, což zpomalovalo opětovné zalidnění českých zemí...

...Situaci zhoršovalo i počínání majitelů **sýpek**, kteří za nižší ceny nechtěli prodávat. Neúspěšná byla i snaha úřadů přimět **vrchnosti** a **spekulanty**, aby uvolnili zásoby setí. Situaci dlouhodobě zlepšilo pěstování nové plodiny, která se dosud předkládala jen zvířatům - brambor...

...Vinu podle Josefa II. nese především těžkopádný a nekontrolovatelný **fiskální systém**, který **vrchnostem** umožňuje svalovat většinu daňového zatížení na poddané, aniž by však do státní pokladny přinesl odpovídající množství prostředků. **Byrokracie** je nevykonná a neomezenými vládci **panství** se stávají vrchnostenští úředníci, které nelze žádným způsobem pohánět k zodpovědnosti. Nevhodná správa vede k špatnému stavu řemesel a chudnutí měst. Kněžstvo jen málo dbá o výchovu a osvětu prostých lidí, z nichž naopak mámi další peníze. Zdravotní a chudinská péče je pro velkou část obyvatelstva zcela nedostupná...

Hladomor v letech 1771–1772. Lucie Steinbachová. In: *Demografie. Revue pro výzkum populačního vývoje*. Praha : Český statistický úřad 44, č. 3, (2002,) s. 188–196.

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346.

Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.